

Revisionsrapport intern revision Karlstads universitet

Intern miljörevision av Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Revisorer: Annika Edlund och Anna Ljungfalk, Goodpoint AB
2025-01-09 —2025-01-10

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Metod	3
3. Resultat	5
3.1 Miljöutredning	5
3.2 Miljöpolicy och miljömål	5
3.3 Handlingsplan, ansvarsfördelning och rutiner	6
3.4 Miljöanpassad upphandling	8
3.5 Verktyg för miljöanpassningen	8
3.6 Årlig uppföljning	9
3.7 Övriga/generella observationer	10

1. Sammanfattning

Under 2024 har en treårig plan för interna miljörevisioner av Karlstads Universitets (KAU) miljöledningssystem tagits fram.

Den treåriga planen fördelas enligt följande:

År 2025	År 2025	År 2026
Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap (7 institutioner och 1 administrativ avdelning, 2 verksamhetsorter)	Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap (5 institutioner och 1 administrativ avdelning, 1 verksamhetsort)	Ledningen, Centrala stödfunktioner och Lärarutbildningsnämnden (ledningen och 10 administrativa avdelningar, 2 verksamhetsorter)

Syftet med revisionerna är att granska och bedöma hur väl systemet uppfyller kraven enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. Denna interna miljörevision har särskilt fokuserat på hur miljöarbetet är integrerat i och uppfattas av Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap.

Revisionen syftar även till att främja en kontinuerlig utveckling och förbättring av myndighetens miljöledningssystem.

Revisionen genomfördes på plats vid Campus i Karlstad och omfattade en granskning av relevant miljödokumentation, intervjuer med ledning och nyckelpersoner samt en rundvandring i verksamhetens lokaler.

KAU bidrog till en trevlig och transparent revision. Dialogerna under intervjuerna var öppna och positiva, och revisorerna fick tillgång till all nödvändig dokumentation för att bedöma efterlevnaden av förordningen.

2. Metod

Revisionen har utförts i form av dokumentgranskning, intervjuer samt platsbesök i bildverkstad.

Granskade dokument:

Dokument	Dnr
Vision	
Framgångsfaktorer och mått 2023-2025 för vision och strategi	C2023/212
Karlstads universitets miljöpolicy	C2022/394
Mötes- och resepolicy vid Karlstads universitet	C2023/868
Miljöutredning Karlstads universitet 2020, med tillhörande bilagor	
Karlstads universitets miljömål och handlingsplan 2022-2024	C2022/518
Rapport från Intern miljörevision, Karlstads universitet, 2023-11-14	
Arbetsordningar	
Delegationsordningar	

Ledningens genomgång, december 2024	
Karlstads universitets miljöledningssystem	C2019/932
Miljöledningsgrupp – Minnesanteckningar 2024-04-26, 2024-08-14, 2024-10-15	
Redovisning av miljöledningsarbetet för 2022 samt 2023	
Rutiner för att säkerställa att miljökrav följs	

Intervjuade personer:

Jerker Moodysson, Rektor

Anne-Christine Larsson Ljung, Universitetsdirektör

Margareta Friman, Prorektor

Martin Löfgren Grimberg, Dekan

Liselotte Englund, Prodekan

Görel Augustsson, Miljösamordnare

Sara Hidén, Administrativ chef

Jonas Brefält, Ledningskommunikatör

Olle Lilliestierna, Campuschef

Fredrik Persson Jonhed, Upphandlingsansvarig

Mats Gustavii, Prefekt vid Institutionen för konstnärliga studier

Jenny Lindevall, Proprefekt vid Institutionen för konstnärliga studier

Henrietta Huzell, Prefekt vid Institutionen för pedagogiska studier

Anita Ward, Programledare/kursansvarig vid Institutionen för pedagogiska studier

Anette Daleke, Programledare/kursansvarig vid Institutionen för pedagogiska studier

Mari-Therese Christiansson, Prefekt vid Handelshögskolan

Sara Davoudi, Program/kursansvarig vid Handelshögskolan

Maria Åkesson, Program/kursansvarig vid Handelshögskolan

Fredrik Näsholm, Universitetsadjunkt vid Institutionen för konstnärliga studier

3. Resultat

3.1 Miljöutredning

Krav enligt Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter:

4 § Miljöpåverkan som verksamheten ger upphov till ska vara utredd. Miljöutredningen ska uppdateras vid väsentliga förändringar eller vart femte år. Utredningen ska innehålla uppgifter om de miljökrav i lag och annan författning som rör verksamheten.

5 § Miljöutredningen ska ligga till grund för miljöledningssystemets inriktning och utformning.

6 § Indirekta aspekter ska tas med om de identifieras i miljöutredningen.

Status KAU:

Verksamheten genomförde under 2020 en miljöutredning där universitetets betydande miljöaspekter (direkta och indirekta) identifierats. En ny miljöutredning är planerad att utföras under 2025.

Revisorernas bedömning:

KAU bedöms uppfylla kravet.

3.2 Miljöpolicy och miljömål

Krav enligt Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter:

7 § Myndigheten ska ha en miljöpolicy och fastställda miljömål för verksamheten. Miljömålen ska vara mätbara i den mån som det är praktiskt möjligt att mäta målen och hur de uppnåtts. Miljömålen ska hållas aktuella genom att de ses över och uppdateras minst vart tredje år.

8 § Miljöpolicy och miljömålen ska bidra till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen.

Status KAU:

Baserat på miljöutredningen från 2020 har en miljöpolicy och miljömål fastställts.

Vid Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap ligger fokus på de indirekta miljöaspekterna utbildning och forskning, samt den direkta miljöaspekten resor och målen som tillhör aspekterna.

Miljöaspekterna och målen integreras som en naturlig del av verksamheten genom olika kreativa initiativ. Fakulteten uppvisar ett stort engagemang för hållbarhetsfrågor, vilket har resulterat i en mängd framgångsrika åtgärder, aktiviteter och projekt som stärker och utvecklar hållbarhetsarbetet.

På Handelshögskolan har man valt att koppla sina egna mål och aktiviteter till Karlstads universitets övergripande miljömål. Detta tillvägagångssätt underlättar för dem att tydligare visa hur deras arbete bidrar till att uppfylla de universitetsgemensamma målen.

Vid granskning av målen framkom att många av dem är generellt formulerade och saknar tydlig mätbarhet, vilket försvårar bedömningen och uppföljningen av hur väl målen uppnås. Vissa av målen är mer formulerade som aktiviteter medan viss text är mer av policykaraktär.

Under intervjuer lyftes det fram att målen upplevs som svåra att omsätta på institutionsnivå och att koppla till den egna verksamheten på grund av ottydligheten. Ett exempel är att det finns en uppfattning om att målet kopplat till resor hanteras väl, men det är svårt att veta detta med säkerhet eftersom det saknas konkreta data eller uppföljning som tydligt visar resultat.

Det finns befintliga uppföljningssystem som kan användas mer effektivt för att underlätta uppföljning och tydliggöra ständiga förbättringar.

Revisorernas bedömning:

KAU bedöms ej uppfylla kravet.

Avvikelse 1:

Enligt 7 § i ska miljömålen vara mätbara i den mån det är praktiskt möjligt. Tydlig mätbarhet saknas i målformuleringarna även där det är praktiskt möjligt.

Observation:

Tydlig koppling mellan Strategiska mål och framgångsfaktorer (Framgångsfaktorer och mått 2023–2025 för vision och strategi, Dnr C2023/212) – miljöaspekter - miljömål – aktiviteter/handlingsplaner - styrkor/utmaningar (ledningens genomgång, PPT daterad dec. 2024) saknas. En klagörande koppling bör hjälpa universitetet att få en tydligare röd tråd mellan aktiviteter som görs på en institution mot de strategiska övergripande målen.

3.3 Handlingsplan, ansvarsfördelning och rutiner

Krav enligt Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter:

9 § Myndigheten ska ha en handlingsplan för arbetet med att nå miljömålen. De resurser, tillvägagångssätt och tidsramar som gäller för arbetet ska framgå av handlingsplanen.

10 § Myndigheten tydligt anger den ansvarsfördelning som ska gälla i arbetet med att följa miljöpolicy och nå miljömålen. Ansvarsfördelningen ska framgå av handlingsplanen.

11 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har sådana dokumenterade rutiner för styrningen av verksamheten som

- 1. säkerställer att miljöpolicy och gällande miljöregler följs,*
- 2. bidrar till att minska negativ miljöpåverkan så långt möjligt, och*
- 3. bidrar till att nå myndighetens miljömål.*

12 § Handlingsplanen, ansvarsfördelningen och rutinerna ska innebära att arbetet med att följa handlingsplanen och nå miljömålen dokumenteras, redovisas, följs upp och revideras så att arbetet fortlöpande förbättras.

Status KAU:

Karlstads universitet har en handlingsplan, "*Miljömål och handlingsplan 2022–2024*", daterad 2022-05-30. Planen innehåller information om ansvariga, tidsplaner och uppföljning, vilket ska klargöra vilka mål som är relevanta för Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap.

Det framgick att handlingsplanen och dess aktiviteter inte har reviderats efter beslut om ändringar i arbetet, såsom ändrade tidsplaner eller förutsättningar. Dokumentationen av miljöarbetet är därför inaktuell och påverkar möjligheterna till effektiv styrning och uppföljning.

Dokumentet "*Karlstads universitets miljöledningssystem*" beskriver tydligt hur miljöledningssystemet är organiserat och hur arbetsfördelningen är strukturerad. Enligt detta dokument ska ansvariga på institutionerna/avdelningarna upprätta och uppdatera miljörutiner och annan miljödokumentation. Under revisionen framkom dock att en sådan roll inte finns på institutionerna, trots att den anges i dokumentet.

Miljöledningsgruppen framhålls som en viktig funktion som ger ett brett perspektiv på miljöarbetet och upplevs fungera väl. Sedan den senaste miljöutredningen upplever man att stora framsteg har gjorts, även om det finns ytterligare potential för utveckling.

Besök i bildverkstad, Institutionen för konstnärliga studier

Man använder kemikaliehanteringssystemet KLARA för att hantera produkter på institutionen, där all information, inklusive säkerhetsdatablad, är samlad. För de moment där kemiska produkter används har hanteringsinstruktioner tagits fram. Dessa finns skriftligt vid arbetsplatsen, och innan arbetet påbörjas genomgår studenterna en obligatorisk muntlig genomgång av rutinerna. Studenterna måste också bekräfta skriftligt att de tagit del av informationen.

Inventeringen i KLARA-systemet är i stort sett färdigställd, och arbetet med riskbedömningar har nyligen påbörjats och är pågående.

Eftersom en stor del av undervisningen handlar om att förbereda studenter för att undervisa i bild och konst för barn, läggs stor vikt vid att välja giftfria och hållbara produkter och material, både vid inköp och hantering på institutionen. För att ytterligare minska kemikalieanvändningen har vissa moment i undervisningen avvecklats, och det pågår kontinuerliga diskussioner om hantering och alternativ för olika kemikalier, som exempelvis glasyrer.

Revisorernas bedömning:

KAU bedöms inte uppfylla kravet.

Avvikelse 2: Enligt 11 § ska miljöledningssystemet säkerställa att verksamheten styrs genom tydliga rutiner. Styrning sker dock inte i enlighet med dokumentet "*Karlstads universitets miljöledningssystem*", eftersom ansvarig för miljöarbetet på institutionsnivå och beskrivning av miljöledningsgruppen och dess roll saknas.

Avvikelse 3:

Enligt 12 § ska handlingsplanen och dess aktiviteter dokumenteras, redovisas, följas upp och revideras för att säkerställa en fortlöpande förbättring av miljöarbetet. Handlingsplanen har inte reviderats efter beslut om ändringar.

Observation:

Enligt 11 § i Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor får brandfarliga varor inte förvaras tillsammans med andra material om det ökar risken för brand eller explosion i mer än ringa omfattning.

Förvaringen av brandfarliga kemiska produkter på bildverkstaden bör ses över. Dessa förvaras inte i ett brandsäkert skåp, vilket gör den nuvarande placeringen i ett rum med mycket brännbart material mindre lämplig.

Om det befintliga skåpet ska fortsätta användas bör mängden brännbart material i rummet minskas, eller skåpet flyttas till en plats med mindre brännbart material.

3.4 Miljöanpassad upphandling

Krav enligt Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter:

13 § Myndigheten ska miljöanpassa sina upphandlingar i den mån en sådan anpassning är möjlig.

Status KAU:

Karlstads universitet använder Kammarkollegiets ramavtal.

Inköpsprocessen beskrivs i en tydlig processkarta som visar de olika stegen.

Förfrågningsunderlag fylls i av beställaren via intranätet, och en central del av processen är att säkerställa att beställaren har behörighet att genomföra beställningen.

När miljökrav ställs så används Upphandlingsmyndighetens kriterier på basnivå. Det framgick att det är utmanande att fullt ut följa universitetets inköspolicy, som kräver att miljökrav ställs, eftersom de mindre inköpen inte hanteras av upphandlare. Trots detta anser man att det finns en god kontroll över upphandlingarna, då organisationen medvetet har valt att lägga sig på denna nivå av ambition.

Revisorernas bedömning:

KAU bedöms uppfylla kravet.

3.5 Verktyg för miljöanpassningen

14 § Myndigheten ska genom information och utbildning fortlöpande utveckla personalens kompetens och medvetenhet om miljöhänsyn i det egna arbetet.

15 § Myndigheten så långt det är möjligt använda en energieffektiv informationsteknik som verktyg för att miljöanpassa sin verksamhet. Myndigheten ska i samma syfte även utarbeta en mötes- och resepolicy.

Status KAU:

Universitetspedagogiska enheten har utvecklat en introducerande kurs i hållbar utveckling som erbjuds undervisande medarbetare årligen. Kursen behandlar inte Karlstads universitets specifika miljöarbete.

Det saknas en återkommande och strukturerad utbildning som fokuserar på universitetets miljöarbete. Utan fortlöpande utbildning är det osäkert om personalen fullt ut förstår hur deras dagliga arbete påverkar miljön och hur de kan bidra till att minska negativ miljöpåverkan. Detta gör det också svårt att säkerställa att medarbetarna är medvetna om och följer miljöpolicyen samt bidrar till att uppfylla de fastställda miljömålen.

Ett önskemål som lyftes fram är att utveckla en serie korta e-utbildningar som medarbetare får tillgång till via mejl och som specifikt belyser KAU:s miljöarbete och hur personalen kan medverka i detta arbete.

En mötes- och resepolicy har tagits fram och är väl förankrad i organisationen. Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap har kraftigt minskat användningen av flyg och gör noggranna överväganden för att undvika långa resor. Även antalet korta dagsresor och deltagandet i konferenser har reducerats, och många möten genomförs istället digitalt. Arbetssättet har anpassats jämfört med tidigare, och varje resa utvärderas noggrant för att säkerställa både behov och miljöhänsyn.

Revisorernas bedömning: KAU bedöms inte uppfylla kravet.

Avvikelse 4:

Enligt 14 § i ska universitetet genom information och utbildning fortlöpande utveckla personalens kompetens och medvetenhet om miljöhänsyn i det egna arbetet. KAU saknar en återkommande och strukturerad process för att informera och utbilda sin personal kring universitetets miljöarbete.

3.6 Årlig uppföljning

17 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten årligen genomför interna miljörevisioner för att kontrollera att myndigheten följer gällande miljöregler och andra styrande dokument för myndighetens miljöledning och miljöarbete.

18 § Myndigheten ska årligen göra en genomgång av miljöledningssystemet och följa upp resultatet av arbetet så att

- 1. det framgår hur väl myndigheten har lyckats med att följa miljöpolicyen och nå miljömålen, och*
- 2. det finns underlag för beslut om det framtida miljöledningsarbetet.*

19 § För uppföljningen enligt 18 § ska myndigheten

- 1. utföra den kontroll och göra de mätningar av verksamhetens miljöpåverkan som behövs,*
- 2. utvärdera hur handlingsplanen enligt 9 § har fungerat, och*
- 3. utvärdera hur gällande miljöregler har följts.*

Status KAU:

Interna revisioner har årligen genomförts enligt en treårig plan för 2021–2023, och en ny plan för revisioner 2024–2026 har tagits fram som omfattar hela universitetets verksamhet.

KAU:s miljöarbete följs upp vid varje årsskifte inför den årliga inrapporteringen till Naturvårdsverket och presenteras under ledningens genomgång av miljöledningsarbetet. Under genomgången granskas bland annat resultaten från de årliga interna miljörevisionerna, universitetets lagefterlevnad inom miljöområdet, inrapporterade miljöavvikelser och förbättringsförslag. En utvärdering görs om miljöarbetet bidrar till att universitetet når sina fastställda miljömål. Under revisionen kunde inte KAU uppvisa en uppföljning som tydligt visar om målen uppnåtts.

Revisorernas bedömning: KAU bedöms inte uppfylla kravet.

Avvikelse 5:

Enligt 18 § och 19 § ska myndigheten årligen gå igenom miljöledningssystemet och följa upp resultatet av miljöarbetet så att det framgår hur väl miljöpolicyen har följts och målen har uppnåtts. KAU kunde inte uppvisa en tydlig uppföljning som visar om deras miljömål har uppnåtts.

3.7 Övriga/generella observationer

Karlstads universitet arbetar aktivt med hållbar utveckling på flera nivåer och strävar ständigt efter att vidareutveckla detta arbete. Karlstads universitet arbetar systematiskt med att integrera hållbar utveckling i samtliga utbildningsprogram.

Här är några exempel på insatser från olika delar av Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap:

Institutionen för konstnärliga studier

Institutionen för konstnärliga studier vid KAU och Musikhögskolan Ingesund arrangerar årligen det återkommande evenemanget Sammankonst. Under detta skapas en föreställning som framförs på Värmlands Museum.

Sammankonst är ett grundutbildningsprojekt där studenter vid tre kurser inom tre ämnen, dans, innovation och design samt musikproduktion, samskapar för att tolka ett givet tema inom exempelvis hållbarhet. Evenemanget är en del av kursernas examination.

En elbil har köpts in för att underlätta resandet mellan Campus Ingesund och Campus KAU och göra resorna mer hållbara.

Institutionen för pedagogiska studier

Hållbarhet är en integrerad del av lärarutbildningarna vid Karlstads universitet, i enlighet med examensförordningen från Universitetskanslersämbetet (UKÄ), som kräver att hållbar utveckling ingår i alla lärarutbildningar. Universitetet har gjort en kartläggning av hållbarhetsarbetet kopplat till målen i Agenda 2030 och arbetar kontinuerligt för att vidareutveckla detta område. Ett exempel på detta är den lättöverskådliga programöversikten för yrkeslärarprogrammet som gjordes 2024, som tydligt visar hur hållbarhetsaspekter integreras i utbildningen.

Handelshögskolan

Handelshögskolan har tagit flera initiativ för att främja hållbarhet, inklusive medlemskap i organisationen PRME (Principles for Responsible Management Education) och en AACSB ackreditering (Association to Advance Collegiate Schools of Business) som säkerställer hög kvalitet i undervisning och forskning. Kurser omarbetas för att inkludera mer hållbarhet, vilket efterfrågas både av näringslivet och studenter.

Hållbarhetsarbetet stöds av flera aktiviteter och initiativ:

- Sustainability team: Ett team på institutionen som regelbundet möts för att utbyta erfarenheter och stärka samarbeten.
- Sustainability day: En årlig heldag där studenter och personal bjuds in till föreläsningar, workshops och presentationer av forskning. Evenemanget, som är både digitalt och fysiskt, är mycket uppskattat.
- Institutionsdagar: Dessa dagar främjar samarbeten och nätverkande inom hållbarhetsfrågor.
- Man har utvecklat två nya utbildningsprogram inom Företagsekonomi med fokus på hållbar utveckling, ett kandidatprogram (Globala hållbara affärer) och en master i Management (Hållbart värdeskapande), båda med start ht-25.